

Șiruri

Tănase Ramona Elena

Universitatea Ovidius Constanta
Facultatea de Matematică și Informatică
Specializarea: Matematică - Informatică

Iulie, 2021

Cuprins

1. Şiruri
2. Şiruri convergente de numere reale
3. Şiruri mărginite
4. Şiruri recurente şi asimtote oblice
5. Bibliografie

Definiție

Fie X o mulțime. O funcție $f : \mathbb{N} \rightarrow X$ se numește ir de elemente din mulțimea X , sau sub o altă formulare: se numește ir de elemente din mulțimea X o funcție $f : \mathbb{N} \rightarrow X$. în mod uzual, se notează $f_1 = x_1 \in X, f_2 = x_2 \in X, \dots, f_n = x_n \in X, \dots$

Șiruri convergente de numere reale

Teorie

Definition

Un ir $(x_n)_{n \in \mathbb{N}} \subset \mathbb{R}$, se numete convergent dacă există $x \in \mathbb{R}$ astfel încât:
 $\forall \varepsilon > 0, \exists n_\varepsilon \in \mathbb{N}$ astfel încât este satisfăcută inegalitatea: $|x_n - x| \leq \varepsilon$.

Șiruri convergente de numere reale

Propoziție

Unicitatea limitei unui șir de numere reale Fie $(x_n)_{n \in \mathbb{N}} \subset \mathbb{R}$. Dacă

$$\begin{cases} x_n \rightarrow x \\ x_n \rightarrow y \end{cases}$$

atunci $x = y$.

Șiruri convergente de numere reale

Demonstrație

Să presupunem, prin absurd, că $x \neq y$. Cum suntem pe $\mathbb{R}$ înseamnă că avem una din situațiile $x < y$ sau $y < x$. Pentru a face o alegere, fie $x < y$ atunci $y - x > 0$ și din definiție pentru $\varepsilon = \frac{y-x}{2} > 0$ rezultă că, $\exists n_1 \in \mathbb{N}$ astfel încât $|x_n - x| < \frac{y-x}{2}, \forall n \geq n_1$ și $\exists n_2 \in \mathbb{N}$ astfel încât $|x_n - y| < \frac{y-x}{2}, \forall n \geq n_2$. Fie $n = \max(n_1, n_2) \geq n_1, n_2$. Atunci:
 $|x_n - x| < \frac{y-x}{2}$ și $|x_n - y| < \frac{y-x}{2}$ de unde

$$y - x = |y - x| = |(y - x_n) + (x_n - x)| \leq |y - x_n| + |x_n - x| < \frac{y-x}{2} + \frac{y-x}{2}$$

Aadar, $y - x < y - x$, contradicție!

Șiruri convergente de numere reale

Exerciții

Calculați

$$\lim_{n \rightarrow \infty} \left(\frac{1}{\sqrt{n^4+1}} + \frac{2}{\sqrt{n^4+2}} + \frac{3}{\sqrt{n^4+3}} + \dots + \frac{n}{\sqrt{n^4+n}} \right)$$

Rezolvare

Notăm $x_n = \frac{1}{\sqrt{n^4+1}} + \frac{2}{\sqrt{n^4+2}} + \frac{3}{\sqrt{n^4+3}} + \dots + \frac{n}{\sqrt{n^4+n}}$.

Adică $x_n = \sum_{k=1}^n \frac{k}{n^4+k}$.

În continuare procedăm astfel. De numărător nu ne atingem. Vom lucra cu numitorul, ideea fiind de a se avea același numitor peste tot.

Avem $1 \leq k \leq n$ de unde $n^4+1 \leq n^4+k \leq n^4+n$ de unde

$$\frac{1}{\sqrt{n^4+1}} \geq \frac{1}{\sqrt{n^4+k}} \geq \frac{1}{\sqrt{n^4+n}}.$$

Șiruri convergente de numere reale

Acum înmulțind cu k obținem

$$\frac{k}{\sqrt{n^4 + 1}} \geq \frac{k}{\sqrt{n^4 + k}} \geq \frac{k}{\sqrt{n^4 + n}} \quad (1.1)$$

în continuare în relația 1.1 dam lui k valorile $1, 2, \dots, n$.

Pentru $k = 1$ rezultă $\frac{1}{\sqrt{n^4 + 1}} \geq \frac{1}{\sqrt{n^4 + 1}} \geq \frac{1}{\sqrt{n^4 + n}}$

Pentru $k = 2$ rezultă $\frac{2}{\sqrt{n^4 + 1}} \geq \frac{2}{\sqrt{n^4 + 2}} \geq \frac{2}{\sqrt{n^4 + n}}$

Adunând inegalitățile de mai sus obținem

$$\begin{aligned} & \frac{1}{\sqrt{n^4 + 1}} + \frac{2}{\sqrt{n^4 + 1}} + \dots + \frac{n}{\sqrt{n^4 + 1}} \geq \\ & \geq \frac{1}{\sqrt{n^4 + 1}} + \frac{2}{\sqrt{n^4 + 2}} + \dots + \frac{n}{\sqrt{n^4 + n}} \geq \\ & \geq \frac{1}{\sqrt{n^4 + n}} + \frac{2}{\sqrt{n^4 + n}} + \dots + \frac{n}{\sqrt{n^4 + n}} \end{aligned}$$

Șiruri convergente de numere reale

$$\text{Sau } \frac{1+2+\dots+n}{\sqrt{n^4+1}} \geq x_n \geq \frac{1+2+\dots+n}{\sqrt{n^4+n}}$$

Dar tim că $1 + 2 + \dots + n = \frac{n(n+1)}{2}$, deci vom obține

$$\frac{n(n+1)}{2\sqrt{n^4+1}} \geq x_n \geq \frac{n(n+1)}{2\sqrt{n^4+n}}. \quad (2)$$

Acum

$$\lim_{n \rightarrow \infty} \frac{n(n+1)}{2\sqrt{n^4+1}} = \frac{1}{2} \text{ și } \lim_{n \rightarrow \infty} \frac{n(n+1)}{2\sqrt{n^4+n}} = \frac{1}{2}. \quad (3)$$

Vom da la ambele factor comun forțat. Din (2) și (3) și teorema cletelui rezultă că

$$\lim_{n \rightarrow \infty} x_n = \frac{1}{2}$$

Șiruri mărginite

Teorie

Definiție

Fie $(x_n)_{n \in \mathbb{N}}$ un ir de numere reale.

irul $(x_n)_{n \in \mathbb{N}}$ se numete mărginit dacă i numai dacă $\exists a, b \in \mathbb{R}$, a j b astfel încât $\forall n \in \mathbb{N}$ este satisfacută inegalitatea $x_n \in [a, b]$, sau echivalent $\exists M > 0$ astfel încât $\forall n \in \mathbb{N}$ este satisfacută inegalitatea $|x_n| \leq M$.

Definiție

Fie $(x_n)_{n \in \mathbb{N}}$ un ir de numere reale. Spunem că $\lim_{n \rightarrow \infty} x_n = \infty$ dacă, $\forall \varepsilon > 0, \exists n_\varepsilon \in \mathbb{N}$ astfel încât pentru $\forall n \geq n_\varepsilon$ este satisfacută inegalitatea $x_n > \varepsilon$.

Sau $\forall \varepsilon > 0, \exists n_\varepsilon \in \mathbb{N}$ astfel încât $x_n > \varepsilon, \forall n \geq n_\varepsilon$.

Șiruri mărginite

Exerciții

Calculați

Fie $\alpha > 0$ să se calculeze

$$\lim_{n \rightarrow \infty} \frac{1^\alpha + 2^\alpha + \dots + n^\alpha}{n^{\alpha+1}}$$

Demonstrație

Fie $x_n = 1^\alpha + 2^\alpha + \dots + n^\alpha$, $a_n = n^\alpha$. Deoarece $\alpha > 0$, $\alpha \uparrow \infty$.

Din lema Stolz-Cesaro, cazul $\left[\frac{1}{\infty}\right]$,

$$\begin{aligned} \lim_{n \rightarrow \infty} \frac{1^\alpha + 2^\alpha + \dots + n^\alpha}{n^{\alpha+1}} &= \lim_{n \rightarrow \infty} \frac{x_n}{a_n} = \lim_{n \rightarrow \infty} \frac{x_{n+1} - x_n}{a_{n+1} - a_n} = \\ &= \lim_{n \rightarrow \infty} \frac{(n+1)^\alpha}{(n+1)^{\alpha+1} - n^{\alpha+1}} \end{aligned}$$

Șiruri mărginite

$$\lim_{n \rightarrow \infty} \frac{(n+1)^{\alpha+1} - n^{\alpha+1}}{(n+1)^\alpha}$$

Dăm factor comun forțat la numărător pe $n^{\alpha+1}$.

Avem

$$\begin{aligned} \lim_{n \rightarrow \infty} \frac{(n+1)^{\alpha+1} - n^{\alpha+1}}{(n+1)^\alpha} &= \lim_{n \rightarrow \infty} \frac{n^{\alpha+1} \left[\frac{(n+1)^{\alpha+1}}{n^{\alpha+1}} - 1 \right]}{(n+1)^\alpha} = \\ &= \lim_{n \rightarrow \infty} \frac{n^\alpha}{(n+1)^\alpha} \cdot n \left[\left(\frac{n+1}{n} \right)^{\alpha+1} - 1 \right] = \\ &= \lim_{n \rightarrow \infty} \frac{n^\alpha}{(n+1)^\alpha} \cdot \lim_{n \rightarrow \infty} n \left[\left(\frac{n+1}{n} \right)^{\alpha+1} - 1 \right] = \\ &= \lim_{n \rightarrow \infty} n \left[\left(1 + \frac{1}{n} \right)^{\alpha+1} - 1 \right] = \end{aligned}$$

Șiruri mărginite

$$\begin{aligned} &= \lim_{n \rightarrow \infty} \frac{\left(1 + \frac{1}{n}\right)^{\alpha+1} - 1}{\frac{1}{n}} = \\ &= \lim_{n \rightarrow \infty} \frac{(1+n)^{\alpha+1} - 1}{n} = \alpha + 1 = \end{aligned}$$

Am folosit limita fundamentală

$$\lim_{x \rightarrow \infty} \frac{(1+x)^\gamma - 1}{x} = \gamma, \gamma \in \mathbb{R}$$

Întorcându-ne la problemă, obținem:

$$\lim_{n \rightarrow \infty} \frac{1^\alpha + 2^\alpha + \dots + n^\alpha}{n^{\alpha+1}} = \frac{1}{\alpha + 1}$$

Șiruri recurente și asimtote oblice

Teorie

Teoremă

Fie $a \in \mathbb{R}$ și $f : (\alpha, \infty) \rightarrow \mathbb{R}$ o funcție continuă cu proprietatea că $f(x) > x, \forall x > a$. Definim irul de numere reale $(x_n)_{n \geq 1}$ prin condiția inițială $x_1 > \alpha$ și relația de recurență $x_{n+1} = f(x_n)$ pentru orice $n \geq 1$.

Atunci

$$\lim_{n \rightarrow \infty} x_n = \infty$$

Dacă există $b_0 \in \mathbb{R}$ astfel încât $y = x + b_0$ este asimtotă oblică la graficul funcției f , atunci $\lim_{n \rightarrow \infty} \frac{x_n}{n} = b_0$

Șiruri recurente și asimtote oblice

Dacă există $b_0, b_1 \in \mathbb{R}, b_0 \neq 0$ astfel încât

$$\lim_{n \rightarrow \infty} x(f(x) - x - b_0) = b_1, \lim_{n \rightarrow \infty} \frac{n}{\ln n} \left(\frac{x_n}{n} - b_0 \right) = \frac{b_1}{b_0}$$

Șiruri recurente și asimtote oblice

Exerciții

Calculați

$$\lim_{n \rightarrow \infty} \frac{\sum_{k=1}^n k \left(\sqrt[n]{n+k} - 1 \right)}{n \ln n} = \frac{1}{2}$$

Demonstrație

Să notăm $x_n = \frac{1}{n} \sum_{k=1}^n k \ln(n+k)$, $n \geq 1$.

$$\sum_{k=1}^n k \left(\sqrt[n]{n+k} - 1 \right) \sim x_n. \quad (2.1)$$

Șiruri recurente și asimtote oblice

Fie $n \geq 2$.

Avem $\ln(n+1) \leq \ln(n+k) \leq \ln(n+n), \forall 1 \leq k \leq n$, de unde

$$\sum_{k=1}^n k \ln(n+1) \leq \sum_{k=1}^n k \ln(n+k) \leq \sum_{k=1}^n k \ln(n+n), \frac{\ln(n+1)}{\ln n}$$
$$\frac{\sum_{k=1}^n k}{n^2} \leq \frac{x_n}{n \ln n} \leq \frac{\ln(n+n)}{\ln n}$$
$$\frac{\sum_{k=1}^n k}{n^2},$$

sau încă

Șiruri recurente și asimptote oblice

$$\frac{\ln(n+1)}{\ln n} \cdot \frac{n+1}{2n} \leq \frac{x_n}{n \ln n} \leq \frac{\ln(n+n)}{\ln n} \cdot \frac{n+1}{2n} \quad (2.2)$$

Din relația 2.2 i teorema cletelui rezultă că $\lim_{n \rightarrow \infty} \frac{x_n}{n \ln n} = \frac{1}{2}$. Astfel spus

$$x_n \sim \frac{n \ln n}{2} \quad (2.3)$$

Din relațiile 2.1 i 2.3 rezultă că $\sum_{k=1}^n k (\sqrt[n]{n+k} - 1) \sim \frac{n \ln n}{2}$, adică egalitatea din enunț.

- (1) Popa,Dumitru, Curs Matematică didactică Analiză Capitole speciale de analiză matematică pentru pregătirea profesorilor , 2020-2021

Vă mulțumesc pentru atenție !